

Innhold

DEL 1 TEORI OG BAKGRUNN	11
-------------------------------	----

Kapittel 1

Innledning	13
-------------------------	----

Sverre Varvin og Amy Østertun Geirdal

Kapittel 2

Mørkets, sorgens og omsorgens poesi	19
--	----

En relasjonell lesning av Peer Gynt, inspirert av Melanie Klein og Wilfred Bion

Marit Aalen

Innledning	19
Hva kan psykisk helsearbeidere lære av skjønnlitteratur?	20
Mørkets poesi	22
Grådighet som urkatastrofe	25
Misunnelsens mørke	26
Sorgens poesi	28
Omsorgens poesi	31
Avslutning	35

Kapittel 3

Den terapeutiske relasjonens tre deler	36
---	----

Amy Østertun Geirdal

Den reelle relasjonen – grunnlaget	36
Arbeidsalliansen – katalysatoren	38
Brudd i arbeidsalliansen	38
Overføring/motoverføring – konflikt og projeksjon	39
Overføring	39

Motoverføring	40
Sammenhenger mellom den reelle relasjonen, arbeidsalliansen og overføring/motoverføring	41
Den reelle relasjonen og arbeidsalliansen	41
Den reelle relasjonen og overføring/motoverføring.	42
Arbeidsalliansen og overføring/motoverføring	42
Konklusjon	43

Kapittel 4

Er «terapeutisk nærvær» noe annet enn «empati i terapi»?	44
---	-----------

Per Nerdrum

Om empati, og om empati i terapi	45
Empatibegrepets historie	45
Nevrobiologi og empati	46
Empati i dagliglivet	47
Virker empati i terapi og psykisk helsearbeid?.	48
Sentrale empatiforskere	48
Om terapeutisk nærvær.	50
Operasjonaliseringer av «empati i terapi» og av «terapeutisk nærvær»	52
Sammenligninger av de to begrepene	53
Innholdsanalyse (face validity)	53
Kvalitative observasjoner av to terapeuter	54
Kvantitative analyser av de to begrepene	55
Faktoranalyse av The Therapist Presence Inventory (TPI-T).	55
Sammenligning av de to skalaene gjennom begrepet konvergent (samsvarende) validitet.	56
Diskusjon	56
Kjennetegn på terapeutisk nærvær	57
Er terapeutisk nærvær en oppdatert form for empati?.	58
Fremmer terapeutisk nærvær styrken i den virkelige relasjonen mellom terapeut og klient?	58
Konklusjon	59

Kapittel 5

Arbeidsallianse og brukervedvirkning i psykisk helsearbeid . . . 60

En presentasjon, vurdering og sammenligning

Per Nerdrum og Amy Østertun Geirdal

Innledning	60
Definisjoner av arbeidsallianse.	60
Definisjoner av brukervedvirkning.	61
Teoretisk og klinisk utvikling av arbeidsalliansebegrepet	62
Teoretisk og klinisk utvikling av brukervedvirkningsbegrepet	64
Politisk grunnlag for alliansebegrepet	66
Politisk grunnlag for brukervedvirkning.	66
Empirisk grunnlag av alliansebegrepet.	67
Empirisk grunnlag av brukervedvirkningsbegrepet.	69
Empiri om effekt av allianse	71
Empiri om effekt av brukervedvirkning	72
Konklusjon	73

Kapittel 6

Kontakt med hjelpe- og behandlingsapparatet i forkant

av partnerdrap 76

Solveig K.B. Vatnar

Bakgrunn	76
Teoretisk rammeverk: et interaksjonelt perspektiv	77
Partnervold før drapet	78
Kontekstuelle, sosiodemografiske og kliniske risikofaktorer	79
Kontakt med helsevesen, politi og hjelpeapparat før partnerdrap	80
Forskningsspørsmål.	81
Materiale og metode	82
Karakteristika ved partnerdrap i Norge	82
Gjerningspersonen og offerets kontakt med hjelpe- og behandlingsapparatet.	82
Intervju med etterlatte.	83
Etterlattes observasjoner av risiko i relasjonen til gjerningsperson og offer	85
Prosess for observasjon av risiko og forvarsel, og utvikling av bekymring.	87
Kontakt med helsevesen, politi og hjelpeapparat	89

Kapittel 7**Eksil i fremmedfryktens og traumatiseringens skygge . . . . . 94***Sverre Varvin*

Innledning	94
Bakgrunn	95
Eksil	95
Identitet	98
Traumatiseringens skygge	100
Eksil, nasjonalisme og nasjonalstaten	101
De eksilerte som våre «fremmede»	103
Flukt og eksil: brutale realiteter og moralske dilemmaer	105
Hjem og hjemløshet	107
Avslutning	108

DEL 2 PRAKSIS . . . . . 111**Kapittel 8****Behandling og rehabilitering av traumatiserte flyktninger . . . . . 113***Sverre Varvin*

Innledning	113
Resiliens	113
Behandling og rehabilitering	114
Assimilasjonsmodellen	118
Kasusstudie	120
Avslutning	125

Kapittel 9**Betydningen av nonverbal synkronitet for terapeutisk allianse og tilknytningsrelasjonen mellom behandler og klient . 127***Aud Misund*

Begrepene allianse, tilknytning og nonverbal synkronitet	128
Allianse	129
Tilknytning	129
Nonverbal synkronitet	132
Tilknytningsforholdet og terapeutisk allianse	134
Nonverbal synkronitet i en terapeutisk relasjon	135
Tilknytning og nonverbal synkronitet i en terapeutisk relasjon .	136
Hvordan kan vi tilrettelegge for nonverbal synkronitet?	136

Kapittel 10

Den terapeutiske relasjonen i ergoterapi – teori, praksis

og forskning 141

Tore Bonsaksen og Silje Torgrimsen

Innledning	141
Intentional Relationship Model (IRM)	142
Terapeutiske modi.	145
Talsperson	146
Samarbeid	147
Empati.	147
Oppmuntring	148
Instruksjon.	148
Problemløsning	149
Interpersonlig resonnering.	149
Eksempel	151
Forskning på IRM.	153
Avslutning og videre forskning	155

Kapittel 11

Omsorgsrelasjoner med livsverden som fundament 157

Maria Nystrøm

Terapeutiske relasjoner	157
Omsorgsrelasjoner.	158
Livsverden som grunnlag for omsorg og omsorgsforskning	160
Å leve med langvarig psykisk uhelse.	162
En åpen tilnærming.	163
Dialogens tiltale og ansvar.	164
Omsorgsrelasjonen som trygg grunn	165
Omsorgsrelasjoner og psykoterapeutiske relasjoner – likheter og forskjeller	167
Epilog	168

Forfatterpresentasjoner 169

Litteratur 171

Stikkord 191